

съседнитѣ плочи. Плочитѣ сж отъ мѣстенъ материалъ — гранитенъ гнайсъ; само у разкопаниа долменъ до с. Г. Дервентъ намѣрихме, че една отъ плочитѣ състои отъ зеленикавъ камъкъ — хлоритенъ аспидъ.

Б. Предната камара (II) е залепена до главната камара отъ предната ѝ страна. Формата ѝ е правоъгълна; тя се състои отъ три побити плочи, които сж по-низки отъ ония на главната камара. Страничните две сж повечето отвесни и нарѣдко наклонени навътре. Предната бива обикновено вмъкната между страничните. Ширината и височината на предната камара е обикновено по-малка отъ она на голѣмата камара. Отъ горе тя е покрита съ една плоча, която надвисва предъ отвеснитѣ плочи, допира се до предната на главната камара и се крие отчасти подъ нейната покривна плоча.

Въ предната плоча на предната камара има отворъ, който по формата и положението си отговаря на отвора въ главната камара. Отворитѣ сж били, види се, захлупени съ плочи. Особено приспособление за захлупването, както се вижда при нѣкои отвори въ сакар-планинската група ¹⁾ не намѣрихме.

В. Коридорътъ (III) е залепенъ до предната камара откъмъ предната ѝ страна. Той се състои отъ две странични плочи, които сж по-низки отъ тѣзи на предната камара и сж побити отвесно. Отъ горе на тѣхъ има една плоча, която е надвисната презъ страничните; тя се допира до предната плоча на предната камара и е отчасти закрита съ покривната ѝ плоча. Коридорътъ е обикновено потѣсенъ отъ предната камара; той не е затуленъ съ плоча, а е отворенъ по цѣлата си ширина.

Долменитѣ сж били първоначално покрити съ могиленъ насипъ отъ прости камъни, размѣсени съ прѣстъ или рѣдко само съ прѣстъ. Въ тукашния гранито-гнайсовъ теренъ прѣстъта е пѣсчливо-глинеата и като такава се е лесно измивала.

Могилниятъ насипъ замѣства у долменитѣ скалата, въ която сж издѣлбани гробницитѣ въ северо-източна България и въ южнитѣ части на Странджа-планина.

Г. Насипътъ (IV) се е крепилъ обикновено върху каменна кржгла или правоъгълна подпорка. Срѣщатъ се рѣдко долмени, които нѣматъ такава.

По устройството си балканскитѣ долмени, до колкото ни е известно, иматъ най-голѣмо сходство съ кавказкитѣ и малоазийскитѣ и сж принадлежали вѣроятно на единъ и сжщъ народъ, който е обитавалъ странитѣ около Черно море.

Долменитѣ въ Странджа-планина можемъ да раздѣлимъ на две групи по отношение на Кайбиларския проходъ: източни и западни.

¹⁾ Въ долмена „Вратата“ въ землището на с. Ново село (Сборникъ, XVII стр. 668, фиг. 3).